

משפיעות

רעיונות לפרשת השבוע מתוך תורתו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א

ראה, השינוי ממש כאן!

חודש אלול... איזה פחד

כך מתואר בסיפורים: כאשר מגיע חודש אלול, הכול משתנה. מספרים שגם יהודים פשוטים, שלא היו למדנים גדולים ולא צדיקים מיוחדים, היו נעשים רציניים יותר. נוסף על החודש עצמו, קול השופר הנשמע מידי בוקר בבית הכנסת והמגידים שהגיעו לדרוש הוסיפו לאווירת הרצינות. אפשר היה ממש להריח את אלול באוויר.

חודש אלול משרה אווירה רצינית ומחושבת. כל אחד מרגיש שהגיע הזמן לחשוב על העבר, להתבונן ולהביט קדימה אל השנה הבאה. ראשי התיבות של "אלול" הוא "אני לדודי ודודי לי", המלמד על הזמן המיוחד של החודש. זהו הזמן בו אנחנו חוזרים אל דודנו ואבינו, הבורא יתברך, והוא גם מתחבר אלינו. זמן כזה הוא אכן רווי יראה ורצינות.

לא כל כך קשה להבין את זה. חודש אלול, החודש האחרון בשנה, מביא את האדם לעמוד מול השנה שעברה עליו. מה רציתי לעשות ולא עשיתי? איפה הבטחתי לעצמי להשתנות ושוב נשארתי אותו דבר? אילו דברים אני סוחב איתי כבר הרבה זמן ולא מצליח להניח? כשאדם שואל את השאלות האלה באמת, טבעי שתיכנס בו יראה.

מצד שני, אלול נקרא – והינו באמת – חודש הרחמים. אלו ימים שבהם הבורא קרוב אלינו יותר. אדמו"ר הזקן מסביר זאת במשל הידוע של המלך בשדה. במשך השנה המלך נמצא בארמון, ולא כל אחד יכול להיכנס אליו. בחודש אלול המלך יוצא אל העם, אל השדה, ומקבל כל אחד בפנים שמחות.

וכאן עולה שאלה פשוטה: אם המלך קרוב כל כך ומאיר לנו פנים, למה חודש אלול הוא מלא פחד? כיצד יתכן שחודש בו המלך נמצא כל כך קרוב אלינו, מאיר לנו פנים ומגלה לנו כזו אהבה, יהיה מקוטלג כ"החודש הרציני בשנה"?

הרי החסידות, החל מהבעל שם טוב והלאה, גילתה את השמחה הגדולה של חודש אלול, חודש הקירבה והרחמים. כמו שאנו יודעים, החסידות אינה באה במקום מה שהיה לפני, אלא באה להוסיף אור. אם כן, החסידות הופכת את אלול לחודש שמח, אבל לא עוקרת את הרצינות והאווירה מלאת היראה. כיצד יתכן לשלב בין שני מצבי הרוח? האם הן לא סותרות?

פרשת ראה, אותה נקרא בתורה השבוע, נקראת תמיד סמוך לחודש אלול. הסמיכות הזו לחודש אלול מלמדת אותנו על עניינה הפנימי של פרשת ראה, וגם על העבודה השייכת בחודש אלול הקרב. רגע לפני אלול התורה אומרת לנו: ראה. לא רק תשמע, לא רק תדע, לא רק תאמין שיהיה טוב בעתיד. תסתכל. הברכה מונחת לפניך היום: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה".

משמיעה לראייה

אל פרשת ראה אנחנו מגיעים מתוך פרשת עקב. ההבדל העקרוני בין הפרשות הוא, שבפרשת עקב נאמר "והיה עקב תשמעון". קודם שומעים, וזהו העיקר. לעומת זאת, בפרשת ראה, מתחילים ממש לראות.

העקב הוא המקום הכי נמוך בגוף. הוא גם פחות מרגיש משאר האיברים, אדם יכול לקבל מכה בעקב ולהרגיש אותה פחות ממכה ביד או בפנים. לכן כאשר התורה אומרת "עקב תשמעון", יש בזה רמז לעבודה עמוקה: צריך שהאכפתיות והרגישות לעבודת הבורא, ה'שמיעה' האמיתית, תגיע עד המקום הכי נמוך וכבד באדם.

כל אחד מכיר את זה: יש דברים שאנחנו יודעים היטב. אנחנו יודעים מה נכון, מה צריך לתקן, מה היה כדאי לשנות. לפעמים אפילו שמענו את זה עשרות פעמים. אבל הידיעה נשארת למעלה, בראש או בלב, ואינה יורדת עד הרגליים. האדם יודע, אבל בפועל ממשיך ללכת באותה דרך.

פרשת עקב מדברת על שמיעה שמצליחה לרדת עד העקב. עד המקום שבו אדם באמת חי, הולך, מגיב, נופל וקם. זו השמיעה של סוף הגלות, של עקבתא דמשיחא (עקבות המשיח, התקופה בה הגואל נמצא ממש מעבר לפינה). עדיין לא רואים הכל ברור, אבל מתחילים לשמוע ולהרגיש שמהו צריך להשתנות.

ואז באה פרשת ראה. "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה". כאן כבר לא מדובר רק בשמיעה. יש משהו שאפשר לראות. לא בעתיד הרחוק, אלא "היום". זה לא אומר שהכל כבר מושלם, אבל יש רגע שבו אפשר להתחיל לראות שהברכה קרובה יותר ממה שחשבנו.

להשתנות?!

מהו המעבר מפרשת עקב לפרשת ראה? בפרשת עקב אנו עדיין עומדים ב"עקבתא דמשיחא" – הגאולה קרובה מאוד, כמעט נוגעת בנו, אבל עדיין היא נשמעת יותר משהיא נראית. בפרשת ראה כבר נשמעת קריאה אחרת: "ראה אנכי נותן לפניכם היום". להתחיל ממש לראות.

אבל דווקא כאן מתברר כמה קשה לפעול את השינוי הזה. דורות רבים עמדו על סף הגאולה ולא נכנסו פנימה, מפני שהמעבר הזה דורש מן האדם לזוז ממקומו באמת, ולהשתנות.

קול השופר אותו אנו מתחילים לשמוע כבר מתחילת חודש אלול קורא לנו: שפרו וחדשו מעשיכם! שנה חדשה בפתח! בכל שנה יורד לעולם אור חדש, שלא האיר בו מאז בריאת העולם, וכדי לקבל אותו גם האדם צריך להתחדש. צריך להיעתק מעט מן המקום שבו עמד עד עכשיו, לזוז אל מקום אחר, טוב יותר.

כאן נמצא שורש היראה של אלול. הימים הללו נעשים נוראים מפני שהם מבקשים מאתנו שינוי. אין תביעה קשה מזו. קל יותר לשנות הנהגה מסוימת, להוסיף מעשה טוב, להיזהר בדיבור, אפילו לשלוט במחשבה לזמן מה. אבל להשתנות באמת, להיות אדם אחר אפילו במעט, לעקור דבר ישן מן השורש – זו כבר עבודה אחרת לגמרי.

לא צריך ללכת רחוק. מספיק לקחת מידה אחת קטנה של כעס או גאווה, הרגל אחד שאדם יודע שאינו טוב לו, תאוה קטנה שגוררת אותו למרות שהוא אינו רוצה בה, ולנסות לעקור אותה באמת. כל אחד יודע כמה קשה הדבר. זו לא רק החלטה של רגע, אלא מלאכה ארוכה, עדינה ומורכבת.

עכשיו אפשר להבין מדוע יהודים היו נרעדים כל כך בימי אלול. הם לא רעדו מפני דמיון של פחד, אלא מפני שהם קלטו מה מבקשים מהם. כאשר האדם מרגיש שעליו להשתנות באמת, והוא יודע עד כמה קשה לו לעשות זאת, טבעי שהלב מתמלא יראה. ואדרבה, ככל שהמלך מתקרב יותר, כך קשה יותר לברוח מן האמת. אם המלך כבר נמצא בשדה, קרוב אלי, הרי שגם העבודה הנדרשת ממני נעשית קרובה וממשית יותר.

חייבים עזרה, איזו שמחה!

אולם, כאן בא חידושו של הבעל שם טוב. כמו שהוזכר, חידושו לא בא לבטל את הקיים אלא להחיות אותו. הוא בא

לגלות שאפשר לגשת אל העבודה הזו מתוך חיות ושמחה, מפני שהבורא אינו משאיר אותנו לבד מול התביעה להשתנות.

המשל של אדמו"ר הזקן על המלך בשדה מלמד זאת היטב. המלך יוצא אל העם, אל המקום שבו הם נמצאים. הוא מקבל כל אחד בסבר פנים יפות ומראה להם פנים שוחקות. צריך להתבונן בכך: מדוע זכינו למאור הפנים הזה דווקא בזמן שבו אנו עומדים בפני תשובה אמיתית וחודרת? אכן, אם הכול היה כבר מתוקן, היינו מבינים את השמחה. אבל אלול פוגש אותנו עוד קודם התיקון, כאשר עדיין תלויה מאחורינו קופת השרצים שלנו. דווקא אז המלך מאיר לנו פנים.

עכשיו תתכוננו להפתעה: זה עצמו העניין. הרחמים והשמחה של אלול נצרכים לנו בשביל העבודה הגדולה המוטלת עלינו. אלול שמח אינו אלול שמוותר לחולשותינו, ואינו אלול שמחפש לעקוף את הבירור. זהו אלול שבו המלך יורד אל מקום החולשה שלנו כדי לעודד, לסייע, ולהראות לנו שהשינוי אפשרי. באלול הסיוע הזה מורגש עוד לפני שהאדם הצליח להיטהר בפועל.

כביכול אומר לנו הבורא: אמת, כדי לזכות לגאולה עליכם להשתנות באמת. עליכם לזוז ממקומכם הזה עצמית של ממש, ודבר זה גדול מכוחכם לבד. אבל, כדי שלא יעלה בדעתכם שאני משאיר אתכם לבד בעבודה האינטנסיבית הזו – אני יורד אליכם, מאיר לכם פנים, ושולח לכם יד פתוחה שתסייע לכם לפעול את השינוי הזה.

האור הגדול של הרחמים האלוניים המאיר לנו בחודש אלול אינו בא להחליש אותנו או לגרום לנו לפחד, אלא לרחם עלינו ולהורות לנו את הדרך. הפחד לבדו עלול להשאיר את האדם מכווץ מול המרחק שעליו לעבור. כאשר הוא רואה את פני המלך ואת היד המושטת אליו, הוא מצליח באמת להתקדם.

אם כן, זהו ההבדל בין השמיעה עליה קראנו בפרשה הקודמת לראייה עליה אנחנו קוראים עכשיו: כאשר האדם חי בתודעה של שמיעה, משהו רחוק ומעורפל, הוא לא מצליח באמת לפעול שינוי. אולם, כאשר התודעה עוברת לתודעה של ראייה, "הנה המלך פה, והשינוי כה קרוב!" הוא מצליח לפעול בעצמו שינוי של אמת, ולהגיע לשנה הבאה חדש לגמרי, מוכן לגאולה שלמה.

[מעובד על פי ספר 'לחיות עם הזמן' לפרשת ראה]

מפי גדולי החסידות

אומר רבי לוי יצחק מברדיטשוב:

בכל יום ויום הבורא משפיע עלינו חסדים וכוחות חדשים. לכן נאמר בפרשתנו: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה" – בכל יום ויום ניתנת לאדם ברכה חדשה, וממילא גם

האפשרות להתחדש בעבודתו ולקבל את השפע שהבורא נותן לו היום. עלינו לשאוב מהכוחות החדשים המושפעים עלינו, ולהפוך לאנשים חדשים ממש בכל יום.

[קדושת לוי, פרשת ראה, ד"ה ראה אנכי]

התוכן אינו מוגה על ידי הרב. העלון נכתב על ידי תלמידים, האחראיות על הכותבים בלבד.

אהבתם את העלון? רוצים לקבל אותו בכל שבוע לדוא"ל? הצטרפו לרשימת התפוצה, ע"י שליחת בקשה לכתובת הדוא"ל של העלון. לכל ענייני העלון, פניות, הערות והקדשות, יש לפנות לכתובת alon@alonmashmaut.org. נשמח לקבל את תגובתכם!

בקר באתר שלנו: alonmashmaut.org

העלון מוקדש לזכות ולרפואת הבחור החייל חיים ישראל בן יונת יעל שי' קדם. ישלח לו ה' רפואה שלמה במהרה!